

Numărul 39   Oradea-mare 24 sept. (7 oct.) 1900   Anul XXXVI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/4, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Frunze de pelin.

S'au iubit doi tineri, și — s'au despărțit. — Fata a ramas și tinerul a mers în lumea cea mare.

Dar când s'au despărțit și-au dat mâna și s'au privit ochi în ochi.

— Me duc, dar iară voiți vini — zise tinerul, cu o chii plini de lacrimi. Me duc, căci me duce valul vieții, dar iară oiți vini. Așteaptă-me dragă, așteaptă-me cu dor.

Copila și-a plecat capul și n'a zis nimic. — S'a plecat pe sinul lui, a suspinat un suspin ca de moarte, apoi și-a ridicat capul și a privit în lume ca n'ntraiurită.

— Iară oiți vini, dragă; și nu m'a oprî nici marea, nici pământul, nici ochi de femeie. Dragostea ta m'a purtat, dragostea ta m'a aduce iară. Și voiți vini cum vine rânduneaua la cuibul ei.

Numai acuma a început fata să plângă, numai într'un târziu.

— Bine. Ddeu și dragostea mea să te aducă iară. — Eă te-oiți așteptă până ce-i vini. — Ori unde-i fi, dragostea mea te-a află și sufletul meu va fi cu tine. Te-oi vede în tot cîșul, te-oi vede în tot minutul. Să fi în lumea asta, sau să fi în altă lume: te-oi vede și te-oi petrece. Și să mor chiar, sufletul meu va vini din ceea lume să te vadă, să te șcie și să te iubească.

Așă a zis fetița, — dar mai mult n'a putut zice. Plânsul i-a oprî graul.

Eră vară, — și n' crengile unui teiu cântă o turturea —

— Să vină, dragă, să vină sufletul teă la mine, să fie cu mine, să me petreacă și să me lumineze.

Și — o-a sărutat, și — s'a dus.

*

Și a așteptat fata — a așteptat zile și a așteptat septămăni, — dar el n'a venit.

Și a așteptat luni, și a așteptat ani, — dar n'a venit.

A trecut vara, a trecut toamna și iarna, — dar el n'a sosit.

Aă veștedit florile — florile câmpului și florile vieții — dar el nu viniă.

O floare-i mai remăseșe: floarea dragostei, — asta nu o-a veștedit nici toamna nici bruma.

— Nu poate să vină — și-a zis copila, nu poate. — Căci cum a zis Doamne: că nu i va oprî nici marea, nici pământul, nici ochi ochi de femeie — nu poate să vină, dar va vini.

Și iară a așteptat.

Dar el nu a venit.

Odată — după ani — a venit — însurat.

Și l-a vedut copila sërmana. L-a vedut de braț cu altă femeie, tineră, frumoasă și veselă.

*

A vedut și mama copilei, a vedut toate; dar nu i-a zis nimic.

Ce să zică, cum să zică? Cine poate oprî soarele unei dragoste să nu ardă, marea unei suferințe să nu mistuiască? Lasă să se mbete și să se debete ea singură. Să vadă, să n'țeleagă, — și ea singură să aleagă binele din reu. Lasă pe murind în pace.

Dar nu o răbdă inima — și n'nt'un târziu a intrat la ea.

Cu câtă sfială Doamne, cu câtă teamă și durere a intrat mama ca să-și vadă fata, luptându-se cu suferințe de moarte! — Ce să-i spună, cum să i le spună, ca să-i fie mai ușor, ca să-o n'țeleagă mai bine. Și ca să-i stâmpere durerea? Cum să o mângăie dacă s'a căi, cum să o ogoaie dacă va plânge? Și-ar da mama sufletul pentru ea, și-ar da bucurie din bucuriile ei, și-ar da zile din viață pentru ea; dar ea nu-și va află mângăiere decât în plâns.

Așă gândiă mama, — dar nu eră așă. — Fata ei nu mai plângea.

A deschis mama ușa și a intrat.

Și ce-a vădut o-a incremenit.

Fata nu plângea; fata râdea, sërmana ridea de perit. Stătea naltă naintea oglinzii, îmbrăcată 'n haină albă, în haină de mireasă, pe cap cu cunună de frunze verzi, și peste cunună o riză albă, vëlul de mireasă.

Stătea naintea oglinzii și râdea un ris — nebun.

Când o a vădut mama, a simțit că-i trece-un fulger prin cap, apoi a simțit că se-'mbată, și se 'ntucea lumea naintea ei. Și prin acest întunecare i se părea că vede cerul crepând, și se desfășoră chipul lui Ddeu, cumplit și mânios, și strigă răsbunare.

Vedënd copila pe mamă-sa, dădù un hohot de ris strașnic, apoi sări și o 'mbrătoșă.

— Mamă, el a venit — zise, stringënd-o ca și când ar avea să o nădușească.

Și țipau amëndoue. Mama de durere, fata de bucurie. — Așă au cădut amëndoue pe pământ.

*

Tinerul însurățel trăia zile dalbe. — Cu nevastă frumoasă, cu suvenirii uitate, cu dragoste nouă.

Amurgul serii acoperia lumea cu un vël de umbră. — Ferestile erau deschise, vântul serii mișcă perdelele ferestrilor, ca niște duhuri tainice și nevedute.

Tinerul însurățel era singur și medită.

Și se deschise ușa — încet — ca pe furiș — și se iveșce un chip de femeie. Albă, palidă, mortăreață, ca un chip din altă lume. În haină albă, cu cunună de frunze pe cap, și peste cunună un vël spintecat și lung.

Tinerul își ridică capul și o vedù. Și un curent rece de fiori îi trecù prin tot trupul. — Viniă stafia și aducea cu sine pe Ddeu cel răsbunător.

Tinerul își ridică capul și fata îi vedù fața. Chipul ael visat și dorit — fața aceea îndeită pe care nu o poate uita în veci.

Și când o a vedut, ea și cuprinsă de un spasm nebun — sări cătră el cu brațele deschise, îl cuprinse cu mâinile amëndoue și-l strinse la pept.

— Ai sosit — ești al meu — zise, și prinse a tremurá.

Dar într'un minut își scăpă capul pe umărul lui, și stringënd mâna tinerului cătră pept, închise ochii.

Și mai mult n'a grăit.

*

Peste trei zile o a îngropat. — În haină de mireasă, cu vëlul pe cap, așă cum i-a plăcut ei.

Dar și-a ținut cuvântul.

„Voiu vini și dintr'altă lume chiar, să te ved, să te șei și să te iubesc“ — așă a zis ea odată. Și așă a făcut.

Viniă și după moarte, viniă la el ca să-l vadă, să-l șeie și să-l iubească. Veniă în toată noaptea, și veniă în tot locul. Ea-l cercă, conșciința lui îl certă.

De se punea la masă, de se punea la odihnă, de mergea la biserică — ea era cu el, tot cu el.

Se punea la masă lângă el, pasiă într'un pas cu el, — îi veniă la lucru, îi veniă la pat, îi stătea la căpătăiu, — și când dormia, îl agrăia pe nume și-l trezia.

Avea tinerul nevastă frumoasă, dar nevasta cea frumoasă nu-i putea acoperi visurile cu dragoste. Nici acoperi, nici îngropá.

V. R. BUTICESCU.

Călugărenii.

„Spunea bërânii din bërânii,
„C'a fost pe vremuri jaf în țară,
„Că sate 'ntregi trosniau în pară,

„Aprinse de păgânii;

„Dar nu s'a pomenit cândva

„Să vedți Turcimea 'nfuriată, —

„Potop în țară revărsată,

„Ca ađi, Măria Ta!

„Din fund adânc de văi, din munții

„Sărit-a păgânimea toată

„Și cât coprinđi cu ochii roată,

„Vedți Turcii hainii și crunđi.

„Și vin năvală, vin puhoi,

„Măria Ta, e grea urgie —

„Și — Dumneđu din ceruri șeie

„Ce-o măi veni pe noi.

„Viteazul, micul teș norod

„Și-a pus nădejdea 'ntreagă 'n tine;

„Să-l mântui cum vei șeii măi bine,

„Mărite Voevod“.

— Și-a stat bërânul din cuvânt —

Adâncă liniște se face —

Chiar frunza din pădure tace,

Încremenită 'n vânt.

Căci aprigul, cumplitul Craiă,

Semeș plimbându-și ochii roată,

Din mână face-un semn spre gloată

S'asculte mândru-i graiă.

Nălțat în scări, cu pieptul larg,

El bate singur cinci hotare

Și hoardele năvălitoare

În pieptul lui se sparg:

„Oștenii mei, în țară-i foc,

„Ne-aduc păgânii nenoroc,

„Curënd ne vom isbi cu ei

„Și vom jucă, năprasnicii smei,

„Al morții crâncen joc.

„Loviți cu sete și turbat,

„Să se cunoască unde-ați dat;

„Și când veți da să dați în plin,

„Să-mă fulgerați ca din senin

„Dușmanu 'nspăimântat.

„Să gălgăe din gât, din sin

„Spurcatul sânge de păgân;

„Baltagele lovească 'n șir,

„Ca trăsnetele, drept la mir;

„Că-ți trăsnet un Român!

„În urma voastră Turcii 'n vraf
 „Să moară, săturați de jaf.
 „Oștenii mei, șoimanii mei,
 „Vultanii voinici, năprasnicii smeii
 „Pe ei! Să-i facem praf!“

Prin vad, spre pădure, păgânii, urlând
 Se 'ndeasă 'n năvală turbată ...

Dar fruntea oștirii-i pe loc secerată;
 Și alții dau iureș, dar cad blestemând.
 Saruncă Turcimea și-i rënd după rënd
 Cumplit fulgerată.

Curg alții și alții din urmă, curg mii,
 Și 'n frunte-i Sinan neîntrântul;
 Sub tei par' că-i gata să crape pământul,
 Și urlă năprasnic turbații Spahii
 Cu urllet de sute de mari vijelii,
 I-un blestem cuvântul.

Mihai Voevodul, pornit pe omor,
 Străbate 'n năvală păgînă;
 Și 'n urmă-i s'aruncă oștirea română ...
 Cad maldăre Turcii și urlă și mor,
 Prin toată Turcimea, străbate-un fior:
 Nî-e moartea stăpână!

Priviți-l pe Vodă: un trăsnet din cer,
 Armura-i în soare lucește
 Sburând lâng' un Pașă, el calu-și oprește,
 Străfulgeră barda în stînga-i de fer
 Și pașa și alții în gîturul lui per
 Căci Vodă trăsnește.

E răcnet de moarte, e răget amar
 Și tropot de cai și blesteme,
 Și urlă văzduhul, resbubue, geme;
 Trosnesc rupte oase și creierii sar,
 Mai groasnicii, mai aprigi Româniî resar:
 Că n'au ei ce teme.

Fug Turcii năvalnicii, se 'nghesue, cad
 Ca valuri mănate pe marea
 De goană cumplită își perd răsufarea,
 În două cu sânge e apa din vad,
 Mânîncă pământul turcescul răsad
 Cătîndu-și scăparea.

S'au dus nebuni de spaimă Turcii,
 S'au risipit ca pleava 'n vînt
 Și mulți din ei, sub foc de tunuri,
 În Dunăre-au găsit mormînt;
 Îar chiotele-asurđitoare ale oștirii româneșoi
 Cutremură văzduhuri 'nalte,
 Se sparg în bolțile cereșoi.

Stă soarele 'n sfîntit pe-o culme,
 De-atîta moarte 'nmărmurit:
 Câți Turci perit-au numai astăzi
 În zeci de lupte n'au murit.
 Și 'n raza lui solipeșce 'n mîndre
 Mărgele sângele 'nchegat,
 Ca un potop de pietre scumpe
 Pe cîmpul luptei revărsat ...

C. SANDU.

Ioan Botezătorul.

Tragedie în cinci acte și un preluđiu

de

Hermann Sudermann.

(Urmare.)

ACTUL AL CINCILEA.

O sală 'n palatul lui Irod. În fund cu doue trepte mai sus, un rënd de coloane cari duc într'un balcon mărginit cu o balustradă și care se poate închide în partea din față cu o perdea. Mai jos cu un etaj e o stradă care nu se vede. În mijlocul scenei, cu o treaptă mai sus, o masă, inapoia ei paturi de odihnă; pe ea flori și podoabe. În dreapta și în stînga uși.

Scena întei.

Servitorii (robotesc, rënduind urecioare și flori), **Gabalos** (ii supraveghiază. Apoi) **Irod**.

Un servitor (anunțînd prin ușa din stînga.) Stăpînul.

Irod (il urmează.) Ei, Gabalos, tu cel scaldat în noue ape să te ved ce a scornit mintea ta. Tu știi că oaspeții noștri-s răsfațați.

Gabalos. Stăpîne, pentru mîncare și bîutură să nu duci nici o grijă. Unei guri obișnuite dă-i ceea cu ce a fost obișnuită și ea te va lăudă. De aceea și eu am mituit pe bucătarul lui Vitelius. Dar nu prea stăm bine cu ceea ce i-am mai putea da.

Irod (suridînd.) Crezi tu?

Gabalos. Me prind că nobilul Merokles va trîncăni o odă nouă, iar flautistele noastre libiene își vor spela picioarele lor negre pentru sərbatoarea zilei. Stăpîne, să nu te prea 'ncređi în aceste picioare chiar cînd sînt mai spelate. Ūți spun în fiecare zi. Noi suferim de smerenia iudaică. Aceasta ne seceră ca cîuma.

Irod. Ūa spune-mi Gabalos, cređi tu că legatul Siriei, căruia i-a trecut pe sub ochi toate frumusețile și felurimile vieții, a vedut el vre-odată pe vre-o tineră și frumoasă fiică de principe jucînd inaintea mesei lui?

Gabalos. Stăpîne, asta ar fi ceva maret, căci ar fi o noutate.

Scena a doua.

Cei-Palți. Irodiada (din dreapta.

Irod (observînd-o.) Pleacă de-aici. (Gabalos și servitorii se retrag în fund și lasă perdeaua care închide sala.)

Irod. Ce ai hotărit? Se va întemplă?

Irodiada. Fața ta e senină. Din ochii tei se revarsă o dorință pe care n'o poți ascunde.

Irod (incurcat.) De care dorință vorbești tu?

Irodiada. Nu te face că nu știi. Eă te cunosc bine, tovarășe. Știi eu prea bine buruiana otrăvitoare pe care o hrănești cu suspine și o acoperi cu surisuri.

Irod. Îți jur, iubito, că ceea ce cer, e numai pentru Roman. Și n'as fi putut-o face vre-odată, dacă tu nu ai fi început a-mi da să înțeleg pe jumătate și printr'un joc de posibilități — tu știi tot atât de bine ca și mine că trebuie să dăm Romanului ceva mareț pentru ca amintirea lui trudită să nu-și uite când se va înfățișa înaintea Cesarului.

Irodiada. Așa-i. Și apoi chiar tu câștigi prin asta un tainic prilej de dulci visuri pentru nopțile turburate. Mai mult nu va fi. Pentru asta îngrijese eu.

Irod. Sunt cam simplu din fire și nu te 'nțeleg.

Irodiada. Da, ești o fire simplă, știi eu.

Irod. Pentru asta se pare că refuzi?

Irodiada. Ce aș mai avea de refuzat când tine-reața suride și dăruiește.

Irod. Ah! Și ce dorești tu pentru asta?

Irodiada. Nimic.

Irod. Tu ești ca și preoții aceia, scumpa mea. Ce ai face tu de giaba? De aceea te rog, repede. Spune-mi prețul.

Irodiada. Rămâi cu bine.

Irod (se uită după ea clătănând din cap.)

Irodiada (întorcându-se.) A! Eră cât p'aci să uit. Ia spune-mi, prietene, ce ai de gând să faci cu ăla ... cu ... Botezătorul?

Irod. Dar ce ai tu cu Botezătorul meu?

Irodiada. Mi-au spus fetele că se plimbă singur prin grădină.

Irod. Lasă-l să se plimbe. Ce-ți strică ție?

Irodiada. Am întrebat numai ca să-l pot ocoli.

Irod. Voi avea grijă, draga mea, să nu te înțelnească. Dar las' acum pe Botezătorul ... Înc'odată prețul teă, Irodiado.

Irodiada. Privește-me. Ai în fața ta o femeie care nu se mai poate mândri cu trupul ei fiind că tu-l despretuești, de aceea ea împodobesce trupul ce s'a născut din ea. Ai în fața ta o femeie al cărei sân s'a ofilit pentru că din ochii ei au curs lacrimi de sânge. De aceea ea lasă să se deschidă înaintea rivnei ochilor voștri bobocii de pe care n'a cădut nici odată velul. Și pentru această jertfă plină de chinuri ne mai audite, eu nu cer nimic, căci nu mai am ce dori. Cine poate nădăjdui, acela trebuie să ceară. Salomia să ceară.

Irod. Salomia. Așă-mi place și mie.

Irodiada. Și tu vei îndeplini?

Irod. Nu știi. Voi vedea. Vreă să me las dus de alții. Căci în cele din urmă, în luptă cu voi cei tari, aceasta-i ultima putere a celor slabi. Iată unde m'au adus ... stăpână ... (Ese.)

Scena a treia.

Irodiada. Salomia.

Salomia (băgându-și capul pe ușă.) Mamă, aci trebuie să joc?

Irodiada. Vino 'neoace. Încetinel. Tremuri, porumbița mea? Ți-e frică de ênsuș vrerea ta?

Salomia. Ia-mi mâna, mamă. Eă nu tremur, căci știi că voința mea ești tu.

Irodiada. Nu eă, ci tu trebuie să voești.

Salomia. Pentru că numai cel ce voește, stă-

pânește? (Fiind că Irodiada s'a uitat bănuitoare la ea, continuă repede.) Așă am cetit eu în lege, mamă, dar n'am priceput ce-i în ea.

Irodiada. Ascultă-me, șireato. Aici se va întinde un covor de lână din India, acolo va sta printrul și streinii. — Nici să nu ți s'atingă piciorul de piatră și să nu-ți ridici ochii 'n sus. Joacă-ți jocul teă smerită și după ce ai sfârșit, atunci gonește-ți rușinea de pe față și ascultă, ascultă bine ce-ți va spune Tetrarhul. Și dacă el îți va spune: „Ei acum cere-mi ceva“, atunci —

Salomia. Atunci, ce, mamă.

Irodiada. Atunci să nu ceri. Uită-te atunci pentru întea oară la el, uită-te lung și suridătoare și — nu cere. Apoi poți să pretinzi.

Salomia (atentă.) Și ce să-i pretind, mamă? Vre-o podoabă de aur pentru pěr? Sau ghetе roșii? Nu, știi eu ce să-i cer, o oglindă.

Irodiada (mângâind pěrul Salomiei.) Se vede cât de colo că tu n'ai simțit în tine ardând o ură pătimașă — ca iubirea într'o noapte de mai.

Salomia (tăinuindu-și simțirea nevinovată.) Nici odată, mamă. Cum aș fi putut ști?

Irodiada. Și nici odată n'a cădut pe capul teă o rușine ca vasele în care arde petrolul.

Salomia (ca mai sus.) Nu, mamă, nici odată.

Irodiada Să nu ceri oglindă, să nu ceri podoabă de pěr, să nu ceri ghetе roșii. Ci să ți s'aducă pe un taler capul pustnicului acelaia, pe care-l numesc Ioan Botezătorul.

Salomia (scrișnind din dinți, apoi stăpânindu-se cu a-nevointă.) Pe un taler de aur?

Irodiada. Ce întrebă tu? Nu m'ai înțeles săă — cine ... ?

Salomia. Încă ceva. Un lucru mai vreaă. Uite, nu trebuie să șcie și acela, — Botezătorul cine a făcut cererea?

Irodiada (isbucnind.) Bine zici. Trebuie să afle. Înapoia capului teă roșu voi sta eu ca voința ta.

Salomia (aproape, ca pentru sine.) Ca o voință a voinții mele.

Irodiada. Vreaă să me 'nalț peste el precum se ridică sabia gădelui de-asupra jertfei sale. (Se aud sunete de tuburi.) Vino!

Salomia. Și eu voi crește de-asupra lui ca un strugure dulce.

Scena a patra.

Irod Vitellius. Marcellus și alți Romani din suita proconsulului.) **Merokles, Gabolos, Iabad.**

Irod. Fii bine venit la masa mea, preamărite Vitellius, tu care aduci pe tălpile tale pământul sfânt al Romei în bordelul meu. Fiți bineveniți și dvoastre care-l urmați după porunca Romei. Ea, mama noastră prea bună tuturor, a poruncit toemai ceea ce sufletul meu doriă mai mult.

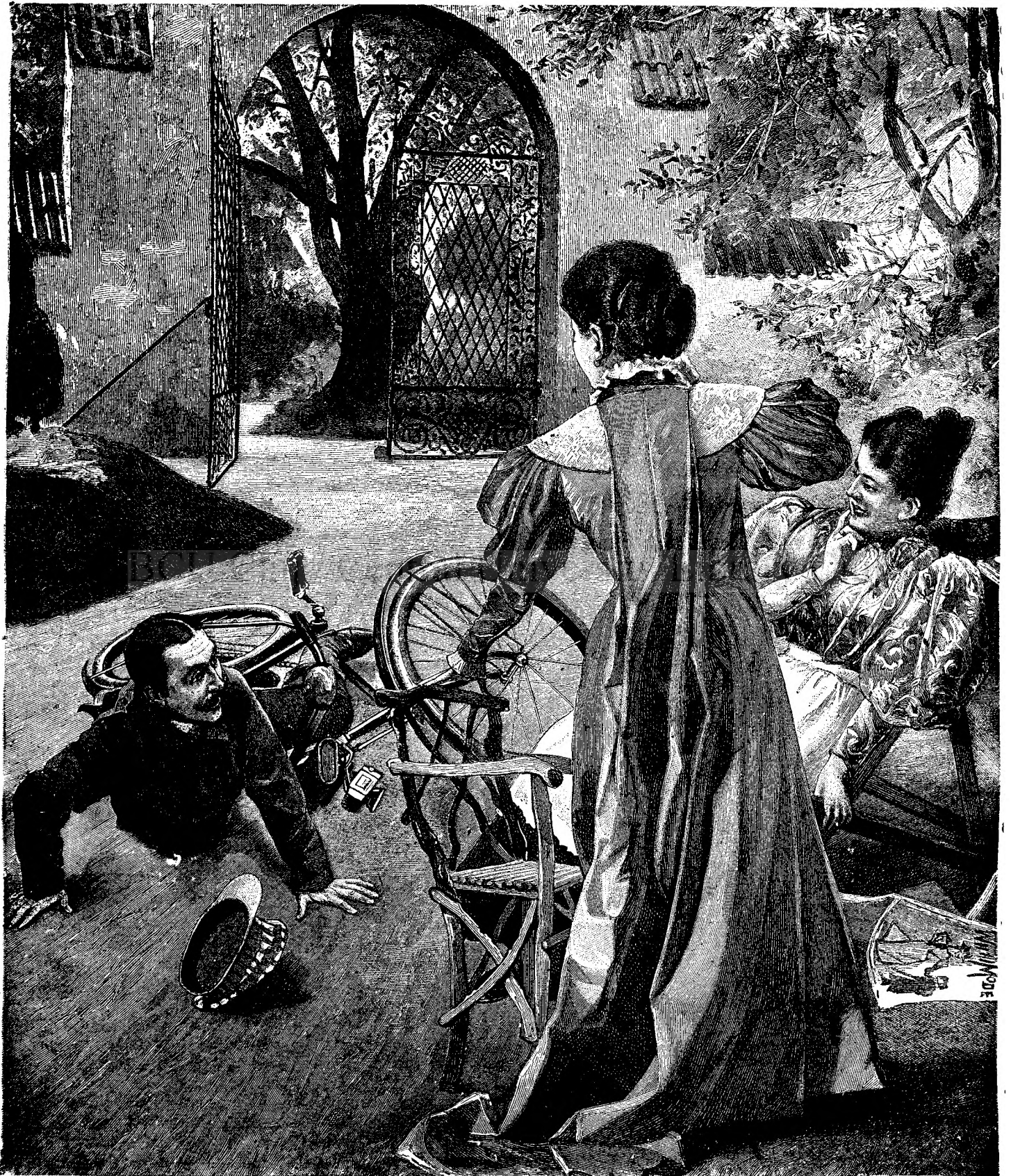
Vitellius. Îți mulțumesc, vrednicul meu prinț.

Irod Pofțiți de ve odihniți, mărite. (Toți se aruncă 'n paturile de odihnă.)

Gabalos (în acestea.) Spune-mi, viteazul meu Marcel, ce zici de urechelnița asta ovreiască?

Marcellus. Nu nemerește ea drumul la urechile noastre.

Irod. Și dacă te-ai învoi să-ți împodobesc fruntea cu această coroană ca cel mai mare dintre noi

M A L H E U R.

și ca domn, atunci voi căută, destul de îndrăzneț să me socotesc eu ca oaspe la tine, nu tu la mine.

Vitellius. La Roma *est* tu oaspe, prințul meu, de acea cară ceea ce mi se cuvine. (Își așează coroana pe care i-o dă un servitor.)

Gabalos. Aoleu, asta sgarie.

Irod (revenindu-și repede.) Merokles, dragul meu, e rëndul teü. Merockles (se scoală și citeșce de pe un sul.)

Răcit cu zăpada din vârful lui Hămus.
Cu para-i din suflet ascunsă 'n inghet,
Cu zimbetu-i tainic ne răsplăteșce
Vinul Falernei.

Așă luminezi tu 'n lumina tăcută,
Așă din răceala-ți s'ar flacări spre noi,
Iar noi laudăm surisul teu tainic,
Nobil Vitellius.

Până ce pe . . .

Vitellius. Spune-mi, iubitele, ce vrea omul ăsta?

Irod. Nu-ți place, prea mărite?

Vitellius. Mi s'a părut c'am auđit numele meu.

Dacă croeșce vre-o înlesnire și făgădușce că va tăcea de aci încolo — să-i fie îndeplinită cererea lui.

Gabalos. Ce isbândă, prietini mei!

Vitellius. Dar șcii că ficiați ăștia de păun sânt bun, scumpul meu Irod!

Irod. Cât m'ai fericit, prea mărite. Nu vrei să poruncești ca flautistele mele libiene să vie pentru ea urechea ta . . .

Vitell us. Urechea mea ascultă, scumpule. Să vie.

Scena a cincă,

Cei-l'alți. **Salomia** (voalată gros, e introdusă de) **Irodiada**
Harfele resună. Murmur de mirare între meseni.)

Vitellius. Astea-s libienele tale?

Irod (care s'a sculat.) Prea mărite, asta-i nevasta mea.

Vitellius (ridicându-se.) Doamnă, de vrei să împodobești cu surisul teü serbătoarea de azi, fii salutată din partea mea.

Irodiada. Iartă-me, nobile Vitellius. Obiceul resăritului peste care tu stăpânești glorios, nu îngăduie să stau la masă alături de tine. Dar noi șcim să slujim dacă nu sântem așă de vesele. Stăpânul și soțul meu, îngrijat peste măsură să-ți fie pe plac, m'a poruncit să me împodobesc eu și să împodobesc și pe fetița mea pentru a eși cu ea în fața ta și — cu toate că tremurăm — să înveselim ochiul teü în chip feciorelnic cu arta neprihănită.

Vitellius. Să trăești scumpul meu principe cu iubita ta nevestă. Roma nu va fi sgărcită când tu risipești astfel. Ce, n'auđi?

Irod (fixând pe Salomia.) Prea mărite, nu te uiți?

Vitellius. Într'adevăr, el are dreptate. Deschideți bine ochii, voi Romanilor, căci ceea ce vine acum, e arta tuturor artelor. Și dacă tu tremuri, fecioară, gândeșce-te că domnești, *fiind* că tremuri.

Marcellus. Trebuie să-ți mărturisesc Gabalos, că nu ve caliciți.

Gabalos. Ah! viteazul meu Marcellus, uite-te, te rog. Stă aia fixată pe umeri?

Marcellus. Ce? Cine?

Gabalos. Capul! Capul! Uite-ta la Irodiada. Asta mânăncă vreunui capul. Dar nu șcii cui.

Marcellus. Tac! (Arătând spre Salomia.) Uite.

(Finea va urmă.)

IL. CHENDI ȘI C. SANDU.

T o a m n ă.

— După Lenau. —

În giur tăcere, ofilire!

Cum umblă vântul prin pădure

Frunzișul veșted să i-l fure!

Imi place lina-i adormire.

Pribeagul pleacă 'n lungă-i cale,

Stă timpul dragostei s'apună,

În crâng cântări nu mai resună,

Foi veștede s'aștern în vale.

Trec paserile 'n zbor ca gânduri,

Zărești prin frunzele rărîte

Adese cuiburi părăsite,

Și foile cad rënduri, rënduri.

În lina codrului cântare

Mi-e par c'auđ șoptind o veste,

Că moartea, trecerea, nu este

Decât o tainică schimbare.

SORIN.

Vindătorii de ziare din New-York.

Cumpărați „Sun“-ul! Cumpărați „World“-ul! Luați „Telegrame-le! Luați „Mai“-ul! Cumpărați „Post“-ul! Sbiară neconținut pe bulevardele New-Yorkului băieții, cu un ton de-ți țiuie urechile. Fiecare călător care soseșce la New-York trebuie să se obișnuiască cu acest necruțator refren, ale cărui sunete ascuție îi resună neconținut în urechi. La poarta otelului, la scara trăsurei, pe trotoare și pe calea trăsurilor, peste tot locul te urmăresc mititeii vindători de ziare.

În orașele noastre mari nu există o asemenea ocupațiune cu care băieții să se îndeletnicească în speranța oare-cărui succes. În America două cariere le stau deschise. Se pot ocupa după plăc cu vinderea de ziare, ori cu curățirea de ghete. În țara noastră, cu cea dintăi se ocupă, dar e prea puțin productivă; iar cea din urmă abia se practică pe ici pe colea, și mai ales de străini. Ramura aceasta de câștig acolo peste Marea-Atlantică ia avânt din zi în zi tot mai mare. Servitorii de ambele sexe în America țin de ocupațiune sub demnitatea lor să curețe ghetele stăpânilor; — acesta e lucru demn numai pentru băieții de stradă.

De unde apar acești bieți băieți, cari din frageda copilărie sânt nevoiți să se îngrijească de pânea de toate zilele? — De regulă nici ei enșiși nu știu. — Unii au locuință, și aceștia-ș duc câștigul de peste zi acasă și-l predați părinților. Aceștia înse sânt excepțiuni. Între dănsii se cunosc numai după numele de batjocură; astfel, de exemplu, unul, al cărui trupșor istovit abia se observă lângă omul puternic de lângă dănsul, e cunoscut sub numele de Gunoiu; altul, care adese-ori face prevaricațiuni în „raionul de gheșeft“ al colegilor sei, e țimbrat și e cunoscut sub numele de Pungaș, etc. Însedar ții-ai

da silința să afli din matriculele veritabililor lor nume, căci nici acolo nu-l vei găsi.

Când gazetele au bună trecere, micii negustori câștigă atâta, că pot să mănânce să se sature și să mai doarmă și într'un „hotel garni“, ba pot să-și permită și luxul de mărunțele distracțiunii. Le place să meargă mai ales în localuri pe unde se arată publicului pisicii cu câte cinci picioare și alte minunății; iar când au deosebit de frumos câștig, aleargă pe la teatrele eftine, unde la sfârșitul actului al cincilea se pedepsește păcătoșenia și se premiază virtutea. Nu recunosc acești mici vagabonzi nici rang, nici demnități, iar simțul de venerațiune și modestie e atât de timpit în ei, încât dacă vre-un predicator îi învață să nu se abată de la calea virtuții, îl întrerup cu observări glumețe, care de cele mai multe-ori sunt pline de spirit pișcător.

— Cine se va îngriji de voi, fiilor — a exclamat odată un astfel de apostol al umănității, condus de cele mai bune intențiuni, dar care n'a fost în stare să producă în gălăgiosul său auditor dispozițiuni ceva mai serioase — cine va îngriji de voi, cine se va îngriji de nutrimentul și locuința voastră, dacă ve părăsesc părinții?

— Poliția, domnule, poliția! răspunseră ștren-garii.

Nici cele mai mari lipsuri și neajunsuri nu sunt în stare să deprime bonhomia acestora. S'au obicinuit să trăiască fără familie, fără locuință, să se indeletnicească numai cu puțin producătoarea lor ocupațiune, — unica grijă le este să-și păstreze libertatea. Oamenii mișoi, cari vor să se intereseze de ei, produc în ei instinctiv neîncredere. Filantropul e în ochii lor un dușman. Îndată ce cineva se interesează de muma și tatăl lor, ori caută să afle ce venit le aduce ocupațiunea, numai decât presupun vre-o cursă și dau răspunsuri evasive. Interesarea produce într'ênșii bănuială, fiind că se tem că vor păți și ei ca numeroșii tovarăși vechi, pe cari societăți umanitare i-au cules de pe strade și i-au aședat în institute, unde-i instruesc pentru meserii serioase.

Ei n'ar păși nici odată peste pragul casei Bruce Memorial Lodging House, dacă întemeietorului acestei case i-ar fi venit în minte să le pună gratuit la dispozițiune ospitalitatea sa. De la „tinerii negustori“, ca să le cruțe ambițiunea, se ia cam douezeci de bani pentru un pat pe o noapte în acel vast dormitoriu. Acesta e cel mai bun mijloc, pentru a-i legăna în credința, că au a face cu hotelieri și nu cu filantropi, cari ar fi în stare, ca a doua zi nici să nu-i mai lase să iasă afară de acolo. Cei cari pot-tesc odae separată, trebuie să plătească 10 bani mai mult. Numirea aceasta e un fel de lucus a non lucendo, fiind că odaia separată constă din niște paturi isolate prin perdele, dar sunt în aceeași odae de dormit. Aristocrații înse sunt foarte mândri de acest lux cu odăile separate.

Prețul dejunului și al prânzului e fixat în general la 20 de bani. Măncările duc mare lipsă de variațiune, dar sunt de ajuns și nutritoare. În edificiu este și o colosală sală de gimnastică, unde acești acrobați din naștere, cari din etatea fragedă se învață cu săriturile pe scara trăsurilor — în fiecare seară se produc cu cele mai miraculoase exerciții de gimnastică, și mai ales în arta națională a boxului se desting lucrul mare.

Între băieții vinzători de ziare sunt foarte puțini cei de natural mai serios, cari să useze de mijloacele de ajutor ce li se pun la dispozițiune. Aceștia, după ce-și vind gazetele, nu merg să boxeze, ci mai bucurosi frecventă vre-o școală de seară. Bănișorii ce le rămân din câștigul de peste zi, nu și-i cheltuesc ci îi depun la casa de economie din Bruce Lodging House, unde li se plătesc 6 la sută interese. În America întreagă nu există nici un alt institut de bani, care după capitalul depus să plătească dobândă așa de mare.

Cei mai harnici și destoinici dintre băieții aceștia pot să câștige din vinderea de gazete cam 8—10 dolari pe săptămână, și îndată ce și-au adunat parrale destule grija cea dintăiu le este să-și cumpere haine de salon.

Pe ușa unei săli a institutului Bruce există inscripțiunea: Athletic and Social Club. Aici e locul de întălnire al arabilor. Astfel se numesc pe stradele din New-York aristocrația din tagma aceasta.

Nici pe Fifth Avenue nu se află club, în care cu atâta greutate să poți intră ca membru, ca aici în clubul athletic și social al vinzărilor de gazete.

Candidații de câte 7—12 ani sunt supuși la un examen extra-ordinar de sever, iar dacă sunt norocoși să fie acceptați, trebuie să plătească cu cea mai mare punctualitate taxele de membru al clubului. Majoritatea membrilor înse e îngăduitoare față de unele mici păcate; astfel nu e nici de cum lucru ce ar veni în conflict cu caracterul, dacă stimabilul membru reușește să cumpere cu cinci degete câte-un cartaboș, ori o bună bucată de șuncă din cutareva vitrină, — dar vai de acel nefericit, care ar greși contra cinstei profesionale! Ștregarul care-și părăsește raionul de operațiune și încearcă să vindă gazete în alt raion, rezervat pentru alții, își perde neconditionat stima colegilor săi. Un astfel de păcătos nu poate fi nici odată membru al clubului!

Ce se alege de acești băieți fără căpătău? De foarte multe ori li se întoarce soarta și reu și-și duc întreaga viață în vagabundăgiu, dar se întem-plă une-ori că fac carieră strălucită. Farelly — de exemplu — presidentul lui American News Company, și-a început cariera cu vindere de ziare pe stradele din New-York; Andrew Burke, guvernorul Statului Dakota, a exercitat aceeași industrie pe stradele din New-York; chiar și Grover Cleveland, care azi e presidentul Statelor-Unite, și-au petrecut anii copilăriei sărind de pe un tramway pe altul și vindând gazete! Poate că și această împregiurare e un motiv, că actualul president e cu mult mai popular, decât antecesorul său Harisson, al cărui părinte a fost president de republică, și al cărui un strămoș a ocupat loc între judecătorii regelui Carol I al Britaniei.

Casurile acestea dovedesc de altfel destul de evident că munca nu desonorează pe nimenea, și că prin diligență și cumpăt poți ajunge de la foarte puțin la foarte mult. Se înțelege că numai în democrația Americă se pot face cariere atât de miraculoase cum sunt ale celor trei bărbați amintiți mai sus, — dar în cadre mai modeste are valoare pe întreg globul pământului axioma, că munca înobiletează și fericește.

Cărți noue.

— Raporturi prezentate Academiei Române, în sesiunea generală trecută. —

Dr. Iosif Blaga: Teoria dramei. Brașov 1899.

Literatura didactică s'a îmbogățit, de un an, cu o carte foarte interesantă și foarte utilă pentru cine dorește să cunoască adâncurile frumuseților scenice. Cartea aceasta destinată usului elevilor din clasa VII a gimnasiului român din Brașov este: „Teoria Dramei,” cu un tractat introductiv despre frumos și artă, alcătuită de dr. Iosif Blaga, profesor, cu ajutorul cercetărilor mai multor scriitori germani însemnați în materie, scriind „în unele locuri independent, iar în altele ținându-se de ideile ce i s'au părut la dânsul în potrivire cu sistemul și scopul urmărit de dsa”.

Autorul atinge în acest tractat aproape tot ce se poate zice despre dramă, tragedie și câțva despre comedie, din punctele de vedere tehnice, filosofice și literare, debutând pentru folosința claselor culte cu teoretizarea frumosului și în special a frumosului real și a frumosului în artă. Lucrarea e făcută cu pricepere și cu măsură pentru a nu trece peste marginile unui manual de școală, nici a rămânea mai pe jos de discuțiunile și analiza meșteșugărite ale criticei. Îmi pare numai că nu e deprins a citi și a înțelege limba noastră românească în altfel decât formă decât cea greoaie și plină de inverșiuni; — mi pare — zic — că ideile autorilor străini, cum și acelea proprii autorului, sunt turnate în tipare cari se resimt de influința germană și ungeresească, fiind că nu curg, nu aleargă limpede, săltărețe, străveșii, ci se împedecă la cotituri și se poticnesc adesea de-alungul drumului. Să fie greutate de concretizare, sau de traducere, ori trunchiare, de nu cumva silnică grămădire de mai multe concepțiuni într'una, fie spre a le da un aer de originalitate, fie spre a le depărta de isvorul ce le-a dat naștere? E și aceasta o metodă de lucru — de sigur mai grea decât o traducere francă — care are un singur desavantaj, anume acela de a înăspri înțelesul, așa că ți se pare că ai mai mult o problemă de deslegat înainte, decât o binevoitoare călăuză intelectuală. Dar iarăș e cestiune de apreciere și mai ales o impresiune proprie, care nu scade într-unu nimic meritele reale ale lucrării.

Nu puțin aş recomandă-o elevilor Conservatorului nostru dramatic, cari ar găsi într'ânsa învățăminte foarte folositoare și prea înțelepte povești pentru studiul care tocmai le este mai mult trebuincios, acel al artei dramatice. Dacă n'ar avea decât doar această menire și încă opera de față ar fi vrednică de osebă dvoastre stimă, dar când ea concurează cu câte mai slabe și mai puțin vrednice de atențiune scrieri, pentru un premiu ce i se cuvine cu tot dreptul?

Toți dascălii și literații noștri, cari cu ușoară încredere într'ânsii iată une ori condeii și scriu și lucrări dramatice, nu s'au învrednicit să aștearnă în regule bine alcătuite, cum înțeleg și ce înțeleg ei din aceasta, și a trebuit să ne vie din Brașov îndemnul și lumina, de la un profesor iubitor al memoriei și științei sale, căruia cu încredere îi puteți acorda și lauda și răsplată dvoastre.

D. C. OLLĂNESCU.

*

Dr. V. Crășescu (St. Basarabeanu): Ovreiul, roman. București 1899.

Romanul „Ovreiul” de dl V. Crășescu (St. Basarabeanu) are drept subiect istoria amorului unui fiu de Evreu cu o fată de sătean român. Scena se petrece la țară, în nordul Moldovei, unde sunt mulți Evrei arendași și unii chiar proprietari de moșii. Moș Boboc, un bătrân olar trăiește cu singura sa copilă Casandra, într'o căsuță părăsită departe de sat. Sărac precum este, el lucrează câtă vreme îl ajută puterile, dar, îmbătrânind și îmbolnăvindu-se, el trebuie să permită fiicei sale să intre servitoare la popa din sat pentru a-și câștiga viața. Acest preot, părintele Eremia, un stricat și desfrânat, vrea să peardă onoarea fetei, care înse fugă de la dânsul și se întoarce în casa părintească. Mai târziu, ea se tocmășește la Moise Liebermann, Evreu cu stare, care se ocupă de agricultură. Acolo Casandra se dă în dragoste cu Isac, fiul lui Moise, și toamna, când părăsește serviciul Evreului și se întoarce acasă, simte că este îngreunată. Tatăl ei, Moș Boboc, orbește și moare, iar Casandra, remasă singură pe lume, își ucide copilul. E descoperită, arestată și dată judecării. Isac, care o părăsise, aflând fapta Casandrei, vrea să scape din închisoarea satului, dar fata, întocmai ca Margareta din Faust, refuză să-l urmeze și Isac, ese disperat din închisoarea, în care pătunsese corumpând păzitorii. După o scenă violentă între Isac și tatăl său Moise, care voia să-l însoare cu o Evreică bogată din Cernăuți, Isac se repede afară din casă și — romanul e isprăvit, autorul nelămurind sfârșitul mai bine, ci lăsând totul la imaginațiunea cititorului.

Subiectul acesta ar fi fost de sigur potrivit pentru un roman, dacă autorul ar fi avut priceperea să-l întocmească. Inse, bun scriitor de nuvele și schițe scurte, dl Crășescu nu pare a se înțelege în structura și compunerea unor povestiri lungi și complicate, cum sunt romanele.

Mai întâiu cele mai multe capitule din „Ovreiul” par a fi povestiri separate; ele se leagă prea puțin unele cu altele și dacă n'ar fi persoana Casandrei, adevărata eroină a romanului, unitatea scrierii aproape ar dispărea. La început preotul Eremia pare menit să fie unul din personajele principale ale romanului; de asemenea, caracterisările Sarei și ale lui Rufin, sora și fratele lui Isac, par a pregăti aceste persoane pentru roluri importante, dar în urmă toți aceștia dispar aproape cu totul. Însuș Isac Evreul, după care s'a denumit romanul, are un caracter cu totul nehotărît. Nu se știe dacă el e în adevăr pasionat sau nu, dacă e interesat sau desinteresat, dacă e reu sau bun. Personalitatea sa e ștearsă și palidă. Causa acestei greșeli este probabil că autorul, atunci când vorbește de Evreii ce figurează în romanul său, este foarte preocupat de teorii generale. Ces-

tiunea emancipării depline a Evreilor la noi i se presintă totdeauna înaintea ochilor. Aceasta este atât de adevărat, încât într'un moment în care istoria începe a deveni tragică, spre marea părere de rău a cetitorului, acțiunea este întreruptă printr'o lungă discuțiune asupra temei, dacă drepturile Evreilor din România trebuiesc întinse sau nu. Un învățator sătesc și un dascăl de biserică tractează pe larg cestiunea aceasta, enumerând într'un lung dialog argumentele pro și contra. Învățătorul, un fel de natură desinteresată și altruistă, nici pare a fi fost băgat cu alt scop în toată istoria aceasta sătească, cu a cărei acțiune nu are nici un amestec, decât pentru a expune, cu vre-o ocaziune oare-care, pe lung și pe larg, cunoscutele argumente ale celor ce susțin întinderea drepturilor Evreilor la noi. Negreșit că persoana lui Ispas, învățătorul, este numai masca sub care autorul își expune propriile sale păreri. Nu știu dacă tocmă popularisarea acestor idei n'a fost, cel puțin în parte, scopul în care s'a scris acest roman. În adevăr, afară de învățătorul Ispas și de Moș Boboc, toți Români, cari figurează în „Ovreiul“, sunt descriși ca niște criminali. Vasile Mocanul, care la început inspiră simpatie, devine din dragoste contrabandist și ucigaș; Casandra, persoana principală și cea mai interesantă, sfârșește prin a fi prunc-ucigașă; preoteasa Nastasia este descrisă ca o muere iute, aprigă, brutală și adulteră; părintele Eremia, are toate viciile imaginabile și dascălul Papuc le are aproape pe toate, pe când Evreii pe cari ni-i înfățișează autorul, dacă nu sunt toți nobili și desinteresați, cel puțin nu sunt rei, vițioși și criminali ca Români dlu Crăsescu. Adevărul este că autorul, când pune în scenă Evreii, vorbește de aceștia ca de niște persoane oare-cum abstracte. Preocupat de cestiuni politice și sociale, dl Crăsescu nu-i vede înaintea ochilor în carne și oase, ci învățuți în neguri teoretice, de aceea nici unul din ei nu ne interesează: ai zice că ai a face cu oameni fără pasiuni, prin urmare cu oameni indiferenți. Cu toată defavoarea cu care sunt tractați Români, aceștia sunt în deobște bine descriși; cetitorul îi vede limpede înaintea ochilor, fiind că pe aceștia, în opunere cu Evreii, autorul îi cunoaște, i-a vădut, i-a studiat, i-a pătuns și i-a copiat după natură, fără a se lăsa influențat de idei străine romanului.

Limba în care este scris „Ovreiul“ este, afară de câteva mici neglijențe de stil, bună și curgătoare. Pentru aceasta autorul ar merita o notă bună. Inse defectele romanului sunt așa de numeroase, încât nu pot să recomand scrierea dlui Crăsescu pentru premiul Năsturel, la care a fost prezentată.

I. C. NEGRUZZI.

Nevasta. — Iar mi-ai venit trăsniț acasă, peătosule. Nu e zi de la Dumneșeu să nu te îmbeți.

— Bărbatul. Vedeți tu, draguță, asta o fac numai din dragoste pentru tine, căci când sunt beat, te ved dublu.

- Ai dat cererea dlui primar ?
- Da.
- Și ce ți-a spus ?
- Să me duc dracului.
- Ei, atunci ce-ai făcut ?
- Am venit la dta.

LITERATURĂ.

Secțiunile literare-sciintifice ale Asociațiunii. Adunarea generală de la Băile Herculane a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, precum raportarăm, a instituit 5 secțiuni literare-sciintifice și a ales pe membrii aceloră. Zilele trecute, presidiul comitetului Asociațiunii a înșciințat pe cei aleși despre alegerea lor, rugându-i a declara în 8 zile în scris, dacă primesc. Totodată îi invită la ședința plenară de constituire a secțiilor, pe duminică în 14 octombrie st. n. la orele 5 p. m. în localul Asociațiunii în Sibii.

Dreptul public modern al României. În sesiunea generală din 1901, Academia Română va decerne și *Premiul-Neuschotz*, de 2.000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Expunerea principiilor conducătoare ale dreptului public modern al României și cercetarea rezultatelor aplicațiunii lor de la 1857 până în momentul de față“. Lucrarea se va face după programul următor: Cari sunt principiile dreptului public modern al României? Sunt ele întemeiate pe știință? Cu care școală filosofică se leagă? Au fost luate de la alt popor? În cas afirmativ, de la care, pe ce cale? Au intrat în viața sufletească a Românilui? Cari s'au dovedit roditoare în aplicațiune? A deviat sau s'a modificat vre-unul în practică? Dacă da, de ce? În ce sens au modificat ele viața publică românească? Ce bine avem dreptul de a așteptă pe viitor de la ele? ce rele sau inconveniente? Cu un cuvânt să se dea o icoană a vieții publice, cercetată după datele realității, logice și conceptelor generale. (Obiectele cercetării vor fi mai ales Constituțiunile și legile mari organice.) Iată ca indicațiuni câteva cestiuni, pe cari concurenții vor trebui să le examineze. Suveranitatea poporului. Exercițiul puterilor prin delegațiune. Despărțirea puterilor, delimitarea lor. Obligațiunile militare. Dreptul public militar. Libertatea individuală și restricțiunile ei în drept și în practică. (În teorie e absolută, în practică nu există pentru țărâtime, muncitori, etc.) Obligatorietatea și gratuitatea învățământului primar. Excluderea femeilor de la drepturile politice și de la unele drepturi civile. Limitarea dreptului de a testă și regimul familiei. Intervențiunea statului în cestiuni sanitare, industriale, etc. Rolul statului ca reprezentant al ideii morale și ca factor de progres, întru cât reese din dreptul public.

Din „Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, de dr. C. Diaconovitch, prim-secretarul Asociațiunii, a apărut fasc. XXI. cuprindând articole între Kemet—Libellatici, ca întieul fascicol din vol. III. În acesta încă aflăm o serie de articole de interes special românesc, dintre cari amintim: Kiajna, Kilia, Klein Ioan Inoc. și K. Samuil, Knezi, Kogălniceanu, Kostake, Kovács, Kretzulescu, Lăcustă Stefan, Lahovari, Lambrior, Lăpădatu, Lascar, Latsco (dr. Onciul), Lauran, Larențiu, Laurian, Lazar George (cu ilustr.), Lăzăriciș, Lecca, Lemeni, Leon, Leonardescu, Leurdeanu. Biografi străine: Kemény, Kepler, Kerner, Kiepert, Kisfaludy, Kisseleff, Klapka, Klopstock, Koch, Kőlcsey, Körner, Kosciusko, Kossuth, Kotzebue, Krapotkin, Krüger, Kuprili, Leplace, Laski, Lassalle, Laudon, Laveleye (I. I. Nacian), Lebrun, Legrand, Leibniz, Leo,

Leonardo da Vinci, Leopardi, Leopold, Lepsius, Lesseps, Lessing, Leuchtenberg, Lévassour (I. I. Nacian). Articole de istorie, geografie, etnografie, etc.: Kissingen, Königgrätz, Kurgane (T. Antonescu), Lac, Ladislaŭ, Latină, Lemberg, Leyden, Liban. Igienă: Lăptăria, Lapte, (I. Felix), Lăuzia (I. Felix), Lave-ment, Lepra (I. Felix). Alte articole: Lac, Lampa, Lâna, Laringe (cu ilustrațiune), Latină, limba (Tik-tin), Lăutar (T. Cerne), Lectura, Legat, Lege, Legislațiune, Lemn, Leu, Lencocit, Levant, etc. Abonamentele se fae la W. Krafft în Sibiiŭ (deposit general pentru România: E. Storck, București) și se primesc numai pentru publicațiunea întreagă. Prețul de prenumerare pentru un tom broșurat cor. 20.—, legat cor. 23.20 (în România: lei 25.—, resp. 28.50).

Contribuțiunii la fizica globului. Acesta e titlul cumulativ al unei lucrări a dlui St. E. Hepites, membru corespondent al Academiei Române, din care broșura V, eșită de curând, conține „Determinări magnetice în România, pe anul 1899“. Lucrarea s'a presintat în ședința de la 3/16 aprilie an. e. a Academiei Române și studiază elementele magnetice în 43 de localități. Estrasă din Anale. Prețul 60 ani.

Un ziar românesc care progresează. Cu începere de la 1 octombrie st. v., „Deșteptarea“ va apărea de trei ori pe săptămână. Prețul abonamentului rămâne neschimbat, pentru sătenii români numai 4 fl. pe an. Tiragiul mare, în care edăm foaia — zice redacțiunea „Deșteptărei“ — ne face cu puțință să aducem această îmbunătățire, fără a fi nevoiți să urcăm speșele abonanților nostri.

TEATRU.

Teatrul Național din București. *Deschiderea stagiunii* se va face mâne sâmbătă, cu piesa „Ovidiu“ de V. Alexandri, cu distribuția de roluri anunțată de noi în nr. trecut. S'au admis pentru stagiunea viitoare următoarele piese nouă: „Crimă sau virtute“ 3 acte de Bengescu-Dabija, „Suprema forță“ în 4 acte de Haralamb G. Lecca, „Cămătarul“ comedie în 2 acte de Gr. Ventura, „Craiu de ghindă“ în 4 acte de V. Leonescu, „Pecate“ 3 acte de Radu D. Rosetti, „Domnița Elena“ 5 acte de V. Cosmovici, „Panglicarii“ 3 acte de Mihail A. Nestor.

Societatea pentru fond de teatru român. Dl Atanasiu Cimponeriu, fost jude la tabla reg. din Budapesta, iar acuma avocat al fundațiunii Gozdu tot acolo, s'a înscris membru fondator la Societatea pentru crearea unui fond de teatru român. Spre acest scop a trimis la casieria comitetului un libel de depunere despre 192 coroane la institutul de credit „Bocșana“ cu 6% interese, ca socotindu-se interesele până 'n iulie viitor, la adunarea din Șimleu să poată fi declarat membru fondator.

MUSICĂ.

Concert în Lugos. „Reuniunile învățătorilor români gr. cat. din ținutul Lugosului și al Hațegului“, arangează concert cu concursul corurilor vocale române din Lugos, Oravița și Tievaniul-mare, duminică, la 7 octombrie (nou) an. e., în sala otelului „Regele Ungariei“ din Lugos. Programa: 1. J. Vorobchievic: „Mănăstirea Putna“ (cor bărbătesc),

cântată de corul „Concordia“ din Oravița. 2. A. Podolean: „Stema Romei tiumfale“ imn festiv (cor bărb.) executat de corul „Armonia“ din Tievaniul-mare. 3. I. Vidu: „Cântec de primăvară“ executat de corul vocal român gr. cat. din Lugos. 4. B. Iulian: „Romana“, cadril național cu cor mut și soli, executat de corul din Tievaniul-mare. 5. C. G. Porumbescu: „Cadrile“ (cor bărb.), executat de corul din Oravița. 6. G. Musicescu: „Imn“ (Copii ai patriei iubite), cor mixt, executat de corul din Lugos. 7. C. R. Karrasz: „Astăzi e ziuă de serbătoare“ (cor bărb.) executat „en masse“ de toate corurile. După concert dans.

Reuniunea română de musică din Sibiiŭ s'a ținut în 13/26 septembrie an. e. adunarea sa generală ordinară. Cu aceasta ocazie s'a constituit astfel: Președinte: Dr. Ioan Stroia; director de musică: Hermann Kirchner (?); secretar: Constantin Popp; cas-sar: Ieronim Preda; archivar: Candid Popa; econom: Emil Vințeler. Membrii în comitet: Nicolau Bentia, dr. P. Șpan și Emil Verzar.

SCULPTURĂ.

Talentatul sculptor dl Filip Marin a fost numit profesor de sculptură la școala de bele-arte din București.

Monumentul lui Mircea Basarab care va fi ridicat în Tulcea, a fost pornit din Italia spre România. Asupra acestui monument, marele ziar „Corriere della Sera“ scrie următoarele: „Săptămâna trecută a fost turnată în stabilimentul Barzaghi o colosală statuă a Domnului Mircea Basarab cel bătrân, care a domnit în Valachia între 1386 și 1418. E o viguroasă figură de războinic, acoperit cu arme, cu coroană pe cap, cu sceptrul în dreapta și cu stânga pe mânerul unei spade suficientă să puc pe fugă o armată întreagă. Statua înaltă de 3 m. 30 va fi așezată pe un pedestal de piatră construit acum pe o piață din orașul Tulcea. Inaugurarea acestui monument e stabilită pentru 14 octombrie.“ „Autorul grandiosului monument e sculptorul român Constantin Bălăcescu stabilit în orașul nostru unde a studiat cu Butti, după ce urmăse patru ani Academia din Venezia. Monumentul este format din statuă și din un viguros grup, compus dintr'un leu, care calcă peste arme și steaguri și are o labă pe un glob simbolisând pământul, pe care sunt desenate gurile Dunării“.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Mitropolitul Ioan Mețianu la Brașov. Sâmbăta trecută, 16/29 septembrie, precum anunțaserăm, În. Pr. SȘa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu a sosit la Brașov. La gară a fost întâmpinat de protopopii și de toți preoții de la bisericile de acolo, de membrii comitetelor bisericesci, de profesorii de la gimnasiul român în frunte cu directorul și de numeroși credincioși. Salutată prin o cuvântare de protopopul Petricu, În. Pr. SȘa a răspuns prin cuvinte bine simțite. Apoi, însoțit de un lung șir de trăsuri, fu condus în oraș la locuința dlui protopop V. Voina. Duminică În. Pr. SȘa a pontificat la serviciul di-

vin din biserica Sf. Nicolae și a sevrșit stropirea cu apă, binecuvântând biserica renovată și ținând un discurs frumos. Apoi s'a făcut procesiune la gimnasiu unde s'a serbat aniversarea Sf. Sofii, patroana școalelor, făcându-se sfințirea apei și unde Pr. Ssa a adresat tinerimei școlare o cuvântare încurajatoare. A urmat primirea delegațiilor și a corpului profesoral. Prânz la protopopul Voina. Sara vecernie în biserica de pe Tocile, unde mitropolitul iarăș a ținut o cuvântare. Luni a vizitat școalele. După miazăzi s'a întors la Sibiiu.

Sinodul din Blaș s'a închis mercuri în 26 septembrie înainte de miazăzi, cu o liturghie solemnă, celebrată de mitropolitul. După rugăciunea amvonului, membrii sinodului ș-au ocupat locurile și s'a îndeplinit ceremonialul închiderii sinodului. Apoi s'au subscris actele, s'a ținut cuvântarea de închidere și s'au cântat: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu” și „Fie numele Domnului”. După miazăzi toți au plecat acasă. — Duminecă în 30 septembrie s'au celebrat în toate bisericile gr. cat. din provincia mitropolitană liturghie comemorativă, cu care ocaziune s'a publicat și pastorală episcopatului bisericii române unite, adresată clerului și poporului credincios. — Decretele aduse se vor înaintă Scaunului Apostoile din Roma, spre aprobare, după care se vor publica în toată provincia mitropolitană. În 18 septembrie s'a expedit o telegramă (în limba latină) omagială Sfinției Sale Papei și una (în limba română) Majestății Sale monarhului. Papa a răspuns telegrafic prin cardinalul Rampolla.

Noul vicar episcopesc gr. or. român din Oradea-Mare, Pr. C. Sa părintele Vasile Mangra, a sosit în sâmbăta trecută, 16/29 septembrie, din Arad, la Orade, spre a-și ocupa definitiv postul. Însoțit de mai mulți prieteni, a fost întâmpinat la gara de aici de stimătorii sei și condus la locuința vicarială, unde s'a făcut sfeștania casei. La miazăzi s'a ținut un prânz comun în otelul „Arborele verde”. După miazăzi și în ziua următoare, aradanii și ceilalți s'au întors acasă.

Deputat la congresul național-bisericesc din Sibiiu s'a ales în cercul Clușului avocatul dl Vasile Almașan.

Scoala capitală română din Seliște. Am primit Raportul general despre starea școlii capitale gr. or. române din Seliște pe anul 1899/1900, publicat de Dumitru Lăpădat director. Din acesta vedem că la numita școală s'a creat un nou post învățator, al 9-lea, ceea ce a făcut posibil separarea elevilor de eleve în toate clasele. A funcționat al doilea an școala de repetițiune economică pentru fetițe. Cu începutul anului școlar trecut s'a deschis școala Froebiliană (asil) pentru copii și copile de la 3—6 ani. Numerul școlărilor în școala de toate zilele a fost 475, din cari gr. or. 450, gr. cat. 5, rom. cat. 13, ev. lut. 6, ev. ref. 1. În școala de repetițiune economică și în cursul III de la școala elevilor industriali, 106 elevi. Biblioteca școlară s'a sporit la 1250 opuri și dispune de o depunere în suma de 770 cor. 28 fl.

Conferențe învățătorești în archidieceasa Sibiiului. În sensul dispoziției statului Organic, consistoriul archidieceșan din Sibiiu a dispus să se țină și anul acesta conferențe învățătorești. Aceste se vor începe la 21 octombrie v. și se vor continua în ziua sau zilele următoare. La conferențele aceste vor lua parte toți învățătorii și toate învățătoarele de la

școalele confesionale din archidieceșă, cărora le compete cărașie pe linia cea mai aproape și cea mai ținută și diurnul de cel puțin 3 coroane pe zi.

Adunare de învățatori în Timișoara. Dl Emanuel Ungurianu, avocat în Timișoara, ca comisar consistorial, convoacă adunarea constituantă a Reuniunii învățătorilor de la școlile confesionale gr. or. române din protopopiatele Timișoara, Comloșul-mare, Belint și Lipova, pe 7 octombrie, după miazăzi, la 2 ore, în Timișoara-Fabric, în școala română de băeți.

C E N O U.

Hymen. Dl *George Feleu* absolvent de teologie și dșoara *Sabina A.* Anca își vor serbă cununia la 1/14 octombrie în Soharn. — Dl *Adrian Deseanu*, referent la consistoriul aradan, s'a cununat cu dșoara *Florica Frenț* în Talpoș, la 26 septembrie. — Dl *Dimitrie Olariu*, învățator în Bobda și dșoara *Maria Veturia Mladin*, fiica dlui învățator *Grigore Mladin* din Chișineu, se vor cunună la 7 octombrie. — Dl *George I. Savu* din Brașov și dșoara *Maria I. Dima* din Turcheș, logodiți.

Reuniunea femeilor române din Abrud a ținut adunarea sa generală în 21 septembrie n. sub presiul dnei *Ana Filip*, care a deschis-o cu o cuvântare în-sufletită, constatând că școala reuniunii este o adevărată școală de model. În numele adunării răspunde dl *Mihaiu Cirlea*, exprimându-și bucuria că vede pe dna presidentă iarăș în fruntea reuniunii. Din raportul dnei casiere se constată, că fondul reuniunii s'a urcat la 23.101 cor. 27 bani, afară de casele donate de *Ana Iuliana Vasiu* și *Ioan Vișia*, în valoare de 8000 coroane. Cu asta ocaziune au încurs 117 cor. Pentru verificarea procesului verbal s'au ales dnele *Elvira Pop*, *Silvia Cirlea* și *Hortensia Draia*.

Congresul internațional pentru pace al femeilor s'a deschis la Paris în 15/28 septembrie. Cu ocaziunea aceasta, dna *Smara*, delegata României, a ținut un discurs, în care a arătat mai ales necesitatea propagandei pacifice pentru educație. La sfârșit dsa a făcut concluziunea, că pentru încetarea rebelilor, omenirea are nevoie de-o educațiune specială, trebuie să se escludă capitolele de studii cari împing la rebel, — a se intervină ca ziarele să nu mai publice nici o informațiune privitoare la rebel, iar soțiile și surorile să întrebuinteze toate mijloacele pentru stêrpirea răului.

Au murit: Dr. *Dimitrie cav. de Grigorcea*, fiul marelui proprietar *Mihaiu cav. de Grigorcea*, la moșia părintească *Presecăreni* (Bucovina,) în 13/26 septembrie, în etate de 28 ani; — *Natalia Halic n. Bogdan*, soția dlui dr. *Aurel Halic*, medic comunal în *Lipova*, la 1 octombrie, în etate de 48 ani; — *Maria Rogozan n. Simu*, soția dlui *Nicolae Rogozan* în *Turda*, la 30 septembrie, în etate de 56 ani.

Avis abonanților nostri. Treiluniul iulie—septembrie încheindu-se cu numărul acesta, rugăm pe toți aceia ale căror abonamente espiră, să binevoiască a le înnoi de timpuriu, ca să nu se încurce socotelile editurii. ■■■■ Cei ce nu vor să se aboneze, sânt rugați a ne înapoiă numărul viitor, ca să-i ștergem din registrul nostru.

Proprietar, redactor răspundător și editor:
I OSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 296 b.)

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. octombrie 1900.

Budapesta—Orade—Predeal—București						București—Predeal—Orade—Budapesta.							
		Accel.	Person.	Accel.	Person.		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.		
Budapesta	pleacă	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	București	pleacă	—	—	—	7 50	9 15
Szolnok	"	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	Predeal	"	—	—	—	3 32	1 12
Szajol	"	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	Brașov	sosește	—	—	—	5 00	2 18
P.-Ladány	"	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	"	pleacă	—	—	—	5 8	2 45
Berettyó-Ujfalú	"	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	Feldiora	"	—	7 48	—	5 58	3 15
M.-Peterd	"	—	3 —	—	1 00	—	Homorod Kőhalom	"	—	8 27	—	7 44	4 23
M.-Keresztes	"	—	3 12	—	1 14	—	Sigbișoara	"	—	10 03	—	9 45	5 49
Bihar-Püspöki	"	11 48	3 32	—	1 36	—	Mediaș	"	—	11 40	—	10 58	6 37
Oradea-Mare	sosește	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	Kis Kapus	"	—	12 40	—	11 50	6 50
Oradea-Mare	pleacă	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	Blaș	"	—	1 25	—	12 40	—
Velența	"	—	4 05	—	2 30	2 25	Küküllőszeg (Blaș)	"	—	2 16	—	12 58	—
F.-Oșorheiü	"	—	4 16	—	2 41	—	Teiuș	sosește	—	2 21	—	1 42	7 35
Teleagd	"	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	"	pleacă	12 05	3 38	8 48	2 07	8 6
Aleșd	"	†1 02	4 56	†7 28	3 21	†3 04	Aiud	"	12 28	3 58	9 07	2 29	8 22
Vad	"	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	F. Ivinț	"	12 54	4 20	9 30	2 51	8 54
Ciucea	"	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	M. Uvár	"	1 03	4 27	9 37	2 58	—
Huedin	"	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	Sz. Kocsárd	"	1 58	4 32	9 53	3 11	—
Jegenye	"	3 15	7 49	†9 33	†6 01	—	Ar. Gyéres	"	2 30	5 12	10 30	3 48	9 24
Cluj	sosește	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	Apahida	"	4 02	6 27	11 45	5 02	—
Cuș	pleacă	4 20	8 50	10 47	8 30	6 11	Cluj	sosește	4 27	6 48	12 07	5 24	10 46
Apahida	"	4 41	9 7	11 11	8 59	6 27	Cluj	pleacă	5 23	7 00	12 32	6 13	11 01
Ar. Gyéres	"	5 56	10 16	12 36	10 41	7 27	Jegenye	"	†6 11	7 59	†1 14	7 16	—
Sz. Kocsárd	"	6 33	10 52	1 40	11 31	7 52	Huedin	"	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20
M. Uvár	"	6 40	11 3	1 58	11 40	—	Ciucea	"	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52
Felviñț	"	6 48	11 12	2 7	11 50	—	Vad	"	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34
Aiud	"	7 11	11 34	2 32	12 20	8 16	Aleșd	"	†7 59	10 25	†3 15	9 49	†1 48
Teiuș	sosește	7 32	11 52	2 55	12 46	8 32	Teleagd	"	8 11	10 42	†3 28	10 07	2 01
"	pleacă	—	12 24	—	1 43	8 37	F.-Oșorheiü	"	—	11 01	—	10 27	—
Küküllőszeg (Blaș)	"	—	1 7	—	2 28	9 5	Velența	"	8 32	11 10	—	10 37	2 25
Braș	"	—	1 14	—	2 36	9 —	Oradea-Mare	sosește	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31
Kis Kapus	"	—	2 15	—	3 48	9 47	Oradea-Mare	pleacă	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38
Mediaș	"	—	2 33	—	4 03	10 01	Bihar-Püspöki	"	8 52	11 47	—	11 14	—
Sighișoara	"	—	3 47	—	5 43	11 —	M.-Keresztes	"	—	12 05	—	11 37	—
Homorod-Kőhalom	"	—	5 35	—	7 54	11 14	M.-Peterd	"	—	12 17	—	11 50	—
Feldiora	"	—	7 16	—	9 40	1 35	Berettyó-Ujfalú	"	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18
Brașov	sosește	—	8 —	—	10 25	2 9	P.-Ladány	"	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03
"	pleacă	—	11 —	—	—	2 19	Szajol	"	11 21	3 8	6 59	3 04	5 19
Predeal	sosește	—	1 51	—	—	3 31	Szolnok	"	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39
București	"	—	8 5	—	—	9 10	Budapesta	sosește	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50

Oradea-Mare—Arad.						Arad—Oradea-Mare.									
		Person.								Person.					
Oradea-Mare	pleacă	10	20	4	30	7	—	Arad	pleacă	5	10	11	20	9	35
Ósi	"	10	30	4	41	7	16	Curtici	"	6	—	11	49	10	07
Less	"	10	48	5	01	7	40	Chitighaz	"	6	14	11	57	10	54
Cefa	"	11	03	5	19	8	05	Claba	"	6	40	2	33	11	50
Salonta	"	11	26	5	44	8	46	Giula	"	7	27	3	05	5	26
Kőtegyán	"	11	46	6	05	9	15	Sarkad	"	7	47	3	27	5	56
Sarkad	"	11	57	6	17	9	31	Kőtegyán	"	†7	56	3	39	6	10
Giula	"	12	21	6	44	10	01	Salonta	"	8	23	4	10	6	47
Claba	"	2	23	7	06	4	32	Cefa	"	8	42	4	34	7	18
Chitighaz	"	2	54	7	18	5	03	Less	"	9	04	5	—	7	51
Curtici	"	3	28	7	45	5	38	Ósi	"	9	21	5	19	8	16
Arad	sosește	3	55	8	48	6	05	Oradea-Mare	sosește	9	32	5	30	8	31

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii semnați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.